

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

11 – 13 жовтня 2018 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА

ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2018 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2018. – 327 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - к.с.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 02.10.2018 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

концерни, бізнес-групи, поєднуючи зусилля у формі союзів, альянсів, асоціацій та інших видів об'єднань.

Однак не завжди включалися механізми, що дозволяють стабілізувати економічний стан підприємств та перейти до стійкого інноваційно-інвестиційного розвитку. І тут могли б бути використані стимулюючі економічні механізми і комплексна концепція розвитку у вигляді гнучкої системи узгодження цілей і завдань на різних рівнях управління, розробки інвестиційних програм і реалізації господарської стратегії, що включає технологічне оновлення. Головне, щоб на виході отримати добре структуровану і виважену систему пріоритетів економічної політики підприємства у вигляді збалансованої стратегії стійкого інноваційно - інвестиційного розвитку.

Література

1. Актуальні питання інноваційного розвитку держави, регіонів, підприємств : [моногр.] / [За ред. В.І. Захарченко]. – Луганськ : Ноулідж, 2014. – 182 с.
2. Gregory F. Nemet. Demand-pull, technology-push, and government-led incentives for non-incremental technical change//Research Policy V. 38 – June 2009, P. 700-709.
3. Захарченко В.І. Розвиток стратегічних підходів до управління підприємством у нестабільних умовах : [моногр.] / [В.І. Захарченко, М.М. Меркулов].– Донецьк : Ноулідж, 2014. – с.188
4. Седікова І.О. Інтелектуалізація праці у концепції постіндустріального суспільства: (моногр.) /За ред. Савенка І.І., Станкевича Г.М., Седікової І.О.- Одеса: КП «Одеська міська друкарня», 2017. - 644с.
5. Череп А.В., Іванова А.Г. Інвестиційна політика України в сучасних умовах нестабільності / А.В.Череп, А.Г. Іванова // Економічний простір. 2001.- №47. - с.133-137.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Немченко В. В., д.е.н., професор, зав. кафедрою обліку та аудиту
Одеської національної академії харчових технологій

Важливе значення у реформуванні АПК відведено ринку землі. Його формування здійснювалось в усіх країнах з перехідною економікою. Актуальність для України вирішення цієї проблеми складається у тому, що країна з одного боку має величезний потенціал у виробництві продовольства, а з іншого не до кінця розроблені теоретичні та практичні заходи по формуванню ринку землі та економічної оцінки природних ресурсів.

Відомо, що земля виступає головним засобом виробництва, місцем проживання і умовою життя людей. У той же час земля виступає як територія держави, а тому виконує ще і політичну функцію. Не випадково, за землі боролись, вели і ведуть війни. Особливо чутливо питання землі залишається для України. В Україні існують 6,7 млн. громадян, які володіють 31 млн. га земель сільськогосподарського призначення і 10,5 млн. га знаходяться у державній власності, але у зв'язку з мораторієм, купівля – продаж землі заборонена [5]. До 90% власників земельних паїв не можуть самостійно обробляти землю (за віком, хворобою та іншими причинами), тому вимушені здавати в оренду. У 2017 році орендна плата за 1 га складала всього 50 дол., у той час як у країнах Європи – 250 дол. [7]. Ось чому, багато людей бажають продати землю і виникає потреба у

ринку. Тому, значна кількість політиків і навіть вчених, вважають, що відсутність ринку землі в Україні, мораторій – це «рудимент соціалізму», сприяє монокультурному розвитку села, стримує кредитування, а у засобах масової інформації вже з'являється реклама о перевагах продажу сільгоспугідь, яка буде сприяти заможності селян.

Значний тиск на Україну здійснюють і Західні країни, які через міжнародні кредитно-фінансові установи і в першу чергу через МВФ вимагають введення ринку землі. Зміни клімату, значне зростання населення ставить проблеми продовольчої безпеки на перше місце у світі. На думку провідних китайських дослідників, національне сільське господарство не зможе забезпечити всі потреби населення в харчових продуктах і країна буде вимушена шукати додаткові площі за кордоном. Саме тому, Міністерство сільського господарства КНР розробило спеціальну державну програму, яка заохочує китайські компанії купувати сільськогосподарські землі за межами країни [3, с.109].

Безумовно, ринкова економіка передбачає ринок землі. Але можна сьогодні впроваджувати ринок землі в Україні і що він собою уявляє?

Ринок землі – це складова ринку нерухомості, який у свою чергу виступає часткою інвестиційного ринку. Цикли у розвитку ринку нерухомості не співпадають з економічними циклами. Спад на ринку нерухомості попереджає спад економіки у цілому, а підйом настає раніше. Тому по стану ринку нерухомості судять о характері і тенденціях в економіці: якщо на ринку нерухомості ситуація погіршується, то з часом погіршується ситуація і у національній економіці, і навпаки [1, с.265]. Економіка же України знаходиться у перманентній кризі і знижується рівень життя, що веде до вимирання значної кількості населення і еміграції працездатних, в першу чергу молоді. Тому і ціни на найкращі чорноземи будуть нижче світових. В цих умовах звичайно зростає значення держави, яка повинна контролювати та регулювати ринок землі, захищати власника, планувати розвиток економіки на перспективу. Як вважає російський економіст В.А.Горемикін: «Державне регулювання земельних відносин направлено на організацію раціонального використання і охорону земель шляхом установлення визначених правил і норм володіння, користування і розпорядження земельними ресурсами країни і окремими їх частками з метою укріплення і розвитку економіки країни в інтересах свого народу» [2, с.670]. На жаль, сучасна олігархічна держава України сьогодні не здатна виконувати свої функції. Не зважаючи на боротьбу з корупцією продовжуються рейдерські захоплення земель, врожаїв, здійснюється будівництво у природоохоронних зонах та інші порушення. В цих умовах, якщо не буде збережений мораторій, землі скуплять агрохолдинги і олігархи, бо для пересічного громадянина так і для фермерів ціна буде недоступною. Безпечні перспективи «земельної» колонізації України признають чесні західні економісти. На VIII Європейсько-Українському форумі у лютому 2015 р. французький вчений Домінік Меню констатував, що внаслідок «знелюднення» і знецінення природних ресурсів сільських територій Україна може назавжди втратити історичні корні [6]. Ось чому, вважаємо введення ринку землі передчасним і можливим лише після проведення економічних реформ у країні. Відсутнє відповідне законодавство по землі і в

першу чергу з оцінки взагалі природних ресурсів, в основу яких, ще з радянських часів, покладена диференційна рента. У теперішній час неправомірно здійснювати економічну оцінку природних ресурсів, враховуючи тільки витрати, спрямовані на одержання того або іншого ресурсу, чистого доходу, що виникає при цьому. Така оцінка, на наш погляд, була правомірна, коли рівень виробництва був незначним, природні ресурси здавались «невичерпаними», а природа сама без по сторонньої допомоги могла «залікувати» рани. У сучасних же умовах загострюється необхідність охорони навколишнього середовища, яка стала найважливішим фактором відтворення природних ресурсів.

По мірі вичерпання тих або інших запасів природних ресурсів, суспільство, не припинаючи процес виробництва, змушене буде:

- 1) витратити засоби на пошук, освоєння менш багатих, розташованих у гірших умовах родовищ (скажемо, на морському шельфі);
- 2) віднаходити способи задоволення потреби у дефіцитних ресурсах за рахунок вторинної переробки відходів і комплексного використання ресурсів ;
- 3) досліджувати можливість відтворювати ці ресурси штучним шляхом (для відтворюваних ресурсів) або, якщо це неможливо (для не відтворюваних ресурсів) створювати їх заміники або у майбутньому транспортувати їх з космосу.

Виходячи з цього, до оцінки споживаних відтворюваних природних ресурсів необхідно включати витрати не тільки до розвідки і добуванню, а й диференціальний дохід, одержаний від їх експлуатації, абсолютну, монопольну ренту, витрати, спрямовані на запобігання шкоди середовищу. Якщо ж знищенню (видобутку) підлягає не відтворювані ресурси, то в оцінку необхідно включати витрати на їх заміники [4, с.17].

Запропонована оцінка орієнтує стимулювання на краще використання природних ресурсів, зменшення збитків із-за безгосподарності, на розробку і укорінювання ресурсозберігаючих технологій. Тому країни з сировинною економікою повинні прогнозувати термін використання природних ресурсів і вживати заходи чим їх замінити у майбутньому, що вимагає формування інноваційного напрямку розвитку. Невипадково сьогодні країни Близького Сходу, переорієнтовують свої економіки з нафто добутки на інноваційний шлях, зменшуючи частку сировинних галузей. Запропонований метод оцінки дозволяє враховувати диференційовану, абсолютну, монопольну ренту. Оцінка природних ресурсів допоможе економити працю або запобігти втратам у майбутньому.

Література

1. Асаул А.Н. Экономика недвижимости. – СПб.: Питер, 2004, - 512 с.
2. Горемыкин В.А. Экономика недвижимости. Учеб. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. – 848 с.
3. Кордзая Н.Р., Єгоров Б.В. Основні поняття продовольчої безпеки країни. – Херсон.: Олді-плюс, 2018. – 148 с.
4. Немченко В.В. Формування економічного механізму раціонального використання природних ресурсів в агропромисловому комплексі (теорія, методологія, практика). Автореферат на здобуття наукового ступеня д.е.н.- К.: Інститут аграрної науки, 1994. – 36 с.
5. Ткачук А. Земля и люди. – Зеркало недели, 4 – 10 ноября 2017 г., № 1166.
6. Чопенко В. Колыбельная для села. – Зеркало недели, 29 мая 2015 г.
7. Якель Р. Рынок земли: открывать или подождать. Зеркало недели, 21 июля – 10 августа 2018 г., № 1203.

ЗМІСТ

1.	ТЕНДЕНЦИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЛОГИСТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ АПК ГОМЕЛЬЩИНЫ Исайчикова Н. И., к.э.н., доцент Гомельский государственный технический университет им. П.О. Сухого	3
2.	ОРГАНИЧЕСКОЕ ПРОИЗВОДСТВО КАК ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИИ РАСШИРЕНИЯ ЭКСПОРТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ Винник О. Г. ст. преподаватель, Шваякова О. В., ст. преподаватель Гомельский государственный технический университет им. П.О. Сухого	5
3.	МАТЕМАТИЧНИЙ МЕТОД АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ: МОДЕЛЬ ІЄРАРХІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ Шекера С. С., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	9
4.	УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ Асауленко Н. В., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	11
5.	ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ Брюшкова Н. О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	13
6.	ІНСТИТУТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В ІНТЕГРОВАНІХ СТРУКТУРАХ У ВИНОРІБСТВІ Бондаренко С.А., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	15
7.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ Седіков Д. В., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	19
8.	БЮДЖЕТНІ МЕХАНІЗМИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ Добрянська Н.А., д.е.н., професор, ОНПУ, м. Одеса Шевченко А.А., к.е.н., доцент, ОДАУ, м. Одеса Карастаматі Т.О., магістрант, ОНПУ, м. Одеса	21
9.	ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ Коліщук О. В., аспірант, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси	23
10.	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ Константинова Т.В., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	27
11.	ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОВОГО ПІДХОДУ ДО АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ Корсікова Н.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	30
12.	ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ Криницька О. О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	32
13.	ДЕРЖАВНІ РЕГУЛЯТОРНІ ЗАХОДИ В АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ЯК КОНКУРЕНТНА СКЛАДОВА КРАЇНИ Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	35
14.	ПРОВІДНА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ПІДВИЩЕННІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ Мужайло В.Д., к.е.н., доцент, Кривоногова І.Г., к.е.н., ст. викл., Чабаров В.О., к.т.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	38
15.	ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ Немченко В. В., д.е.н., професор, зав. кафедри, ОНАХТ, м. Одеса	40
16.	ОГЛЯД МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	43